

EVY

■ Energiapolitiittinen keskustelu alkoi Suomessa varsin hitaasti. Kriittisiä puheenvuoroja kuultiin luonnonsuojeluliikkeen piiristä, mutta mitään yhtenäistä linjaa tai ohjelmaa ei ollut. Lisäksi vallitsi epätroussisuus eri energialähtöiden ympäristöhaitoista ja ydinvoiman haitoista ja edusta otittin suorastaan erimielisiä.

Tähän aukkoon syntyi Energia-politiittinen yhdistys — Vaihtoehto ydinvoimalle ry, jonka keulakuvana ja perustajana oli Helsingin yliopiston hiukkasyksikön professori Matts Roos. Vuoden 1977 aikana järjestö sai 600 jäsentä ja julkaisi kaksi tietopakettia ydinvoiman vaaroista ja vaihtoehtoisesta energiapolitiikasta sekä myi aurinkonappelia toimintansa tukemiseksi. Syksyllä 1978 EVY järjesti muiden vaihtoehtolajien seuran — Pehmeän teknologian seuran, Luonnonsuojeluliiton, Luonto-Liiton, Natur- och Miljövärdin — kanssa Pohjoismaisten energiaviikon yhteydessä ensimmäisen mielensisöityksensä.

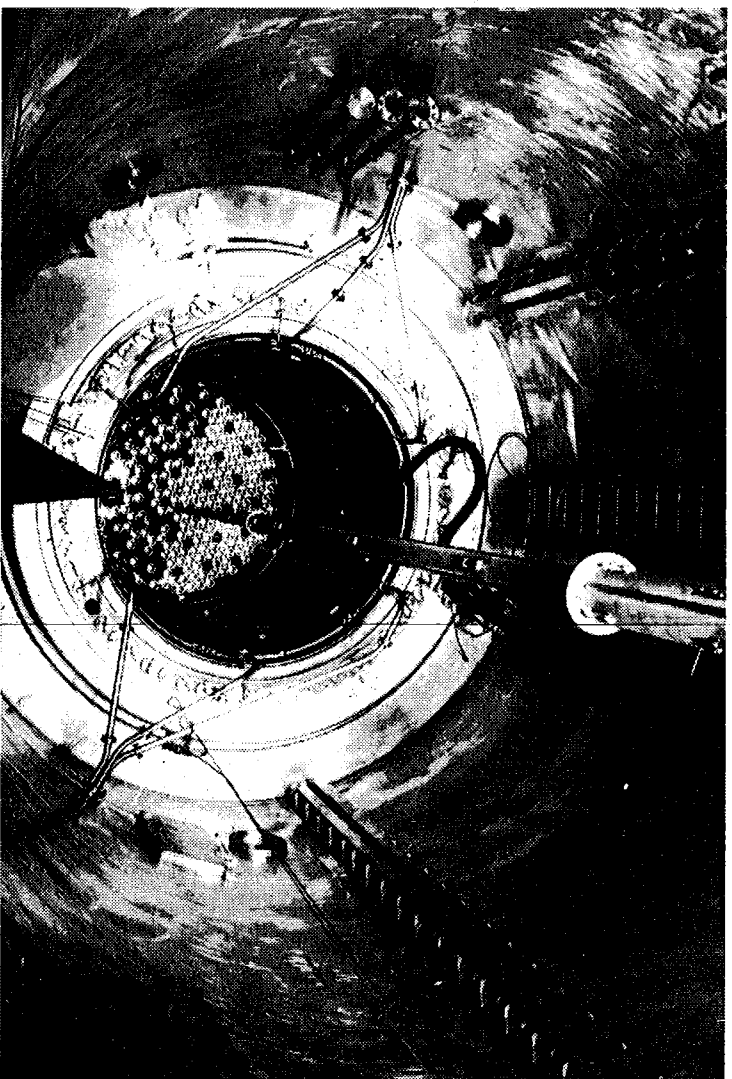
Vuonna 1981 EVY:llä on noin 2 000 jäsentä. Jäsenistö on varsin monenkirjavaa; mukana on opiskelijoita, jottakuita teknillikan opiskelijoita, muutama diplomaattisinoori, korkeakoulujen opettajia ja maati meikkäläisiä. Toisin kuin Saksan Liittotasavallassa, ydinvoiman vastustuksella ei ole Suomessa julkista poliittista leimaa.

Sensatioita sanomalehtiin

■ EVY:n toiminnan varmasti näkyvin osa on ydinvoimaa koskevan kritiikin ja uutisten tunnetuksi tekeminen. Ennen vuotta 1977 Suomen sanomalehdistö ei tuntenut merkittävää kiinnostusta "ydinvoimien" julkaisemiseen. Vielä syksyllä 1978 Pohjoismaiden energiaviikkokin sivuutettiin varsin keyvesti esim. Helsingin Sanomissa. Aggressiivisen mielipidekirjoittelun seurauksena alkoi näkyä myös näullevia toimittajaisilla artikkeleita ydinvoimasta, ja pian kohu-uutiset Suomessa ydinvoimarakentamisen virheistä olivat kuunna tavaraa.

Lehdistö ei ole ollut kenenkään suosiossa tässä kamppailussa ihmisten sielusta. Ydinvoiman vastustajat välttävät sanomalehtien olevan "ydinvoimatoimittajien talutusnuorassa", ja voimayhtöt moittivat niitä perättömän tai vääriseksi tiedon julkistamisesta. Molempien väitteiden tueksi on esittä enemmän tai vähemmän päteviä argumentteja. Joka tapauksessa on varmaa, että "ydinvoiman ongelmat ovat tiedotusongelma" niiltä osin kuin on kysymys sen yhteiskunnallisesta hyväksyttävyydestä (Teollisuuden Voima Oy:n toim. joht. Borsdorff).

Jopa poliittiset päätöksentekijät näytävät olevan enemmän

• Lovisan polttoaine-elementit näytävät lähempää katsoen tältä.

Vaihtoehto- liikkeiden synty Suomessa

kiinnostuneita ja paremmin perillä sanomalehtien välittämästä ja markkinoimasta "yhteisestä mielipiteestä" kuin ydinvoiman teknisyteiskunnallisista ominaisuuksista, joita heille on yritelty erilaisin selonteoin valaista. (Huhtanen, Helsingin Sanomien vv. 1978—1981 ydinenergiaa koskevien kirjoitusten sisällöllinen ja asenteellinen analyysi.)

Mielensisöitykset

■ Jo pelkästään joukkoliikkeen hengen kohottamiseksi on varsin tarpeen järjestää mielensisöityksiä. EVY:n ja muiden vaihtoehtolajien mielensisöitykset ovat keskittyneet Helsingin, niin desentralisoiduista kuin nämä EVY:n väitteisiin, mutta tätä tilausta ei EVY halunnut käyttää.

Huhtikuussa 1981 mielensisöitysinä oli jo lauantuuta: mukaan saatiin 1500 marssiijaa Helsingissä ja yhteensä yhtiä paljon muissa suurissa kaupungeissa.

Energia-politiittinen kirjallisuus

■ Ydinvoimanvastaisen toiminnan kulmakivenä on vaihtoehtoinen kirjallisuus, jota "suuri rahat" tai valtio ei tuota. Ensi töikseen EVY painatti esitteen "Luotako ydinvoimaan", jossa käsitellään ydinvoiman aiheuttamia ongelmia lyhyesti ja selkeästi sekä esitteleeän luettelonmaisesti energiänsäästötapoja ja vaihtoehtoisia energialähteitä. Huuotalaisen elektronifysiikan Hannes Alfvénin sitaatti takakannessa antaa auktoriteettia arvostelulle. Samoin aikoihin ilmestyi 20-sivuisen vihkonen "Ydinvoima ja sen ongelmat". Avainsanoja olivat sähköntuotannon ylikapasiteetti, energiavuolon kustannukset, ydinvoiman taloudellisuusöllyyden torjunnassa, turvallisuusriskit, jäteongelma, ympäristön säteilynähtä, demokraatian käynnäminen ja ydinvoiman sotilaallisen käyttö. Tarkastelut olivat kvantitatiivisia ja helposti puutteelliseksi osoitettavissa.

Tilannetta selkeyttävä kokonaiskatsaus oli "Vaihtoehtoinen energiapolitiikka", 27-sivuisen kiltävälle paperille painettu energiänsäästön ja "uusien" energiälähtöiden mahdollisuuksia esittelevä ohjelmaajutus.

Lisäksi ilmestyy neljästi vuodessa EVY:n "edustuslehti" "Vaihtoehto ydinvoimalle", jossa on artikkelia ja uutisia ydinvoimasta ja energiänsäästyksestä. Lehtien taso on kolmen ilmestymisvuoden aikana jatkuvasti parantunut sekä sisällön että asun suhteen. Sen rinnalla ilmestyy "kapula", EVY:n jäsenlehti, jossa kootaan ajankohtaisia tapahtumia ja uutisoidaan ydinvoiman vastaisia uutisia, myös neljästi vuodessa.

EVY:n toimittaman materiaalin lisäksi välitetään vieraskielisiä

kirjallisuutta ja muiden järjestöjen hengenttuotteita, kuten "Pehmeä teknologia" kirjaa.

Myös kaupalliset kustantajat ovat ottaneet ilon irti ydinvoiman vastuksesta. Helsingin Sanomien ympäristöosaston toimittaja Antti Vahtra julkaisi 1978 lähes 300-sivuisen kirjan "Ydinenergian uhkapeli", jossa hän varsin selkkaperäisesti valottaa ydinenergian menneisyyttä tutkimansa kirjallisuuden ja lehtimieskokemuksensa perusteella. Negatiivinen asenne ydinenergiaan lienee ollut tekijän tarkoituks. Myönteisiksi tai toiveviksi on luokiteltavissa mm. Helsingin yliopiston radiokemian professorin Jorma K. Mettisen laittama opus "Ydinenergia ja elämisen laatu" ja akateemikko Erkki Laurilan "Ydinenergiapolitiikan harhaluut", jossa toki esitetään järjestöt haluaisivatkin olla. Lokakuussa 1978 koottiin ensimmäinen marssi Hakaniemen torilla eduskuntalaiole, jonka edustalla 500 luonnonsuojelijaa piti puheita, huurelli skulaukselta ja veisasi vielä aika heiveröisesti "Ydinvoima kieltöön, emme juovuta..." Teemanä oli "Uusiutuvaan energiaan", jonka ympärillä järjestettiin lukuisia tilaisuuksia.

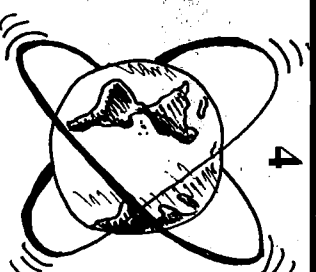
Samana verran ja paljolti samaa väkää keräsi seuraavan huhtikuun mielensisöitysmarssi, jonka julkisissa kerrottiin ydinraastevaarasta sekä vaadittiin pysäyttämään Lovisa ja Oikiluoto. Syyskuussa 1979 50 EVY:läistä oli Turun satamassa vastassa Ruotsista Oikiluotoon matkalla ollutta polttoaineherekkää, joka kuitenkin poliisin avustuksella pääsi takakautta ulos kenenkään puuttumatta sen kulkua.

Harrisburgin synttärät

■ Yleinen huolestuneisuus ja tunne samassa veneessä olostasi EVY:n lisäksi Pehmeän teknologian seuran, Feministit, Naisasialiitto Unionin, Suomen Luonnonsuojeluliiton, Luonto-Liiton, Natur- och Miljövärdin, Suomen Yhtiöpiiksurin Liiton (mutta ei yhtään ylioppilaaskuntaa), Sadenkomitean ja muuttaman poliittisen nuorisjärjestön, nimen maalis-kuussa 1980 järjestetyn mielensisöityksen taakse. Harrisburgin reaktorinonnettomuus vietti tuoloin 1-vuotispäiväänsä, ja hitaasti reagoiva Suomen kansa oli juuri kokenut kuumimman kiisteilyn ydinvoiman eduista ja haitoista samaan aikaan kun mallivaihtoehto Ruotsin poliittikot odottelivat kansanäänestystuloksia pesyään n omat kätensä vastuusta. Niinpä mielensisöityskulue keräsi kaadulla ja kaukaakin viitisentuhatta marssiijaa, joiden kyllit ja banderoillit julistivat ydinvoiman vaarojen lisäksi myös rauhanasiat: "Ydinvoimaa vastaan! Toivon ai-noastaan/ elämää!"

Toukokuussa järjestettiin parinsadan pään pikamielensisöitystä, jotta hallitus ei myöntäisi la-tauslupaa Loviisan kakkoakto-riile. Viikkoa tämän jälkeen viisitoista "säteilyn uhria" kompastui

YDINVOIMA JA YHTEISKUNTA

PERTTI HUHTANEN

kassan Imatran Voiman pääkonttoriin sisääntäytymään eteen, ja megafonilla kehotti ohikulkijoita menemään kotinsa ja sulkemaan ikkunat: radioaktiivinen saasteilivi on tuossa kohti Helsingissä Loviisan haukuttun kakkoakto-riin vaurioituttua. Artyneet IVO:laiset kävelivät mielensisöitysten ylitse ja pääohitajankin sa-notaan ryhtyneen käsitysän mielensisöityksen kanssa. Katuvaeteri johti poliisikuulusteluihin.

Seuraavaksi ja syksy kuuluivat hillaisuuden vallitussa EVY:n asiantuntijaneuvoston esittämä virtantuntuneuvoston esittämä Lovisa II:n paineestian vioista. Imatran Voiman työntekijät tartuivat julkisesti vastaanmaan kritiikkiä, mutta käsitellään myös asioiden kääntöpuoli.

Elinkeinohallituksen virkamies TKT Markku Nurmi julkaisi paksun kirjan "Energiatalous", jossa puhutaan enemmänkin energiapolitiikasta hänelle ominaiseen sävyyn.

Teollisuuden Keskusliitto, Elinkeinoelämän Valtuuskunta, Suomen Voimalatoisyhdistys ja Kauppa ja Teollisuusministeriö ovat julkaisseet erilaisia ydinvoimaa puolustavia esitteitä, joista merkittävin on KTM:n maksama, Atomiteknillisen Seuran julkaisema ja DI Pertti Jotunin kirjoittama "Ydinenergia ja energiavuoto". Energiapolitiikka kirjoitettua leimaa herrasleijamaisuus, mikä voi luokitella myös omiolenkeksi asiaksi, sillä se on omiaan tekemään tekstistä kansantaluisempää kuin kuivat komiteamietinnöt.

Yhteydet veljesjärjestöihin

■ EVY:llä on suhteita moniin ydinvoimanvastaisiin järjestöihin ulkomailta, mutta varojen niukkuuden vuoksi ne ovat useimmiten huomattavasti vaatimattomampia kuin vastapuolen usein suurten yhteisöjen varoilla järjestetyt konferenssit. Vierailijoita on käynyt Yhdysvalloista, Saksan Liittotasavallasta mm. Tuz Metz ja ydinfyysikko Klaus Tunde (joka tosin ei ollut EVY:n vieras) ja englantilainen Mary Kador.

Puoluepoliittisia sidoksia tai maanlaaisia yhteyksiä terroristeihin ei ole vakavassa hengessä epäilty, kuten muissa maissa on usein käynyt. Ydinenergian vastustus näytää siis pysyneen epäpoliittisena. On kuitenkin huomattava, että merkittävän osan toiminnasta organisi pienet joukko muussakin vaihtoehtoiminnassa mukana olleita aktiivisia.

Pertti Huhtanen

ALLEKIRJOITA VETOOMUS

Pohjoia ydinaseet-tomaksi yöhykkeeksi

DIPOLIN HWÄT RUOKAPAIKAT

LUOLAMIES.
Lounasistalla mukavasti. Tasoaks a la carte. Tunnetuilla hyvää elävää tanssinu-siilikka. Maimo koko päivän paikka. Dipoliliossa. Avoimma ma 11-01, ti-la 11-02, sunnun-ta ma suljettu.

GRILLERIA
OLUTKELLARI
Grillienkiosket nopeasti ja edullisesti kodikkassa takka-nurkkauksessa. Dipoliliossa. Avoimma ma-pe 8-24, la 10-01, su 11-21.

EL MAR
Espanjalaismaakainen herkuru-telupaikka menikkokaloin. Avoimma 7-24. Rantahotelell Dipolin alakerrassa.

Hyvää ruokahalua.

UUSI

DIPOLI

Kolme ravintolaa. Kolme tunnelmaa.